

Did Chazal Study Science?

(1) איכה רבה (וילנא) פרשה ב, יג

טבעו בארץ שעריה, ר' הונא בשם ר' יוסי אמר שערים חלקו כבוד לארון לפיכך לא שלט בהם אויב, הה"ד (תהלים כ"ד) שאו שערים ראשיכם, לפיכך טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה, מלכה ושריה בגוים אין תורה, אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמן, הדא הוא דכתיב (עובדיה א') והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו, יש תורה בגוים אל תאמן, דכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה, נביאיה אלו נביאי שקר, גם נביאיה אלו נביאי אמת, אלו ואלו לא מצאו חזון מה'.

(2) תלמוד בבלי מסכת שבת דף עה עמוד א

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב - עליו הכתוב אומר ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות - שנאמר ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים - הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות.

(3) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נח עמוד ב

על הזיקין - מאי זיקין? אמר שמואל: כוכבא דשביט. ואמר שמואל: נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא, לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו. וגמירי דלא עבר כסלא, ואי עבר כסלא - חרב עלמא. והא קא חזינן דעבר! - זיזיה הוא דעבר, ומתחזי כדעבר איהו. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: וילון הוא דמקרע, דמגלגל ומחזי נהורא דרקיעא. רב אשי אמר: כוכבא הוא דעקר מהאי גיסא דכסלא, וחזי ליה חבריה מהך גיסא ומיבעית, ומחזי כמאן דעבר.

(4) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ה עמוד ב

יתיר בכורות? - אל יתיר. - מאי טעמא? - אילימא משום דלא חכים - הא קא אמרינן דחכים טובא! - אלא משום דלא בקיע במומי - והאמר רב: שמונה עשר חדשים גדלתי אצל רועה בהמה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר! - אלא: לחלק לו כבוד לרבה בר חנה. ואיבעית אימא: משום הא גופיה, דרב בקיע במומי טפי, ושרי מומי דלא ידעי אינשי, ואמרי: כי האי גוונא שרא רב, ואתו למשרי מום עובר.

(5) תלמוד בבלי מסכת נדה דף כ עמוד ב

אמר רבי זירא: טבעא דבבל גרמא לי דלא חזאי דמא, דאמינא בטבעא לא ידענא, בדמא ידענא? למימרא דבטבעא תליא מלתא, והא רבה הוא דידע בטבעא ולא ידע בדמא! כל שכן קאמר, ומה רבה דידע בטבעא - לא חזא דמא, ואנא אחזי?

(6) העמק דבר במדבר פרשת בהעלותך פרק ח פסוק ב

יאירו שבעת הנרות. משום שבתורה שבעל פה נכלל שבע חכמות שבלי ידיעה בכל החכמות אי אפשר לבא לכמה עיקרי תורה, כמו שיעורי כלאים ועוקצין וקדוש החדש ועוד הרבה עניני שיעורים, וכל החכמות באו לשמש ולבאר אזהרות תורה שבכתב, וגם מי שיש לו עינים מוצא כל החכמות מרומז בתורה שבכתב, כמו שמצא ר' יהושע לכמה נחש מוליד כדאיתא בבכורות פ"א [ח' א'], וכן כל פרטי המוסרים מרומז בתורה, (כמש"כ בקדמת העמק השני בביאור מה שאמרו חז"ל אלו זכו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה כו'), והיינו שהזהיר הקב"ה שיהיו מאירים כח כל החכמות לפני המנורה שהוא נגד עיקר התורה, וע' מש"כ בספר שמות ל"ז י"ט.

7) רב ברוך משקלוב, "ספר אוקלידס" (האג, תק"ם)

ידך יובנה צביותיך וילנא המעטירה אלל רבצ המאור הגאון גדול מ"ו מאור עיני הגולה ההסיד המופרסם כמוכ"ר אלי' בר"ו בחודש טבת תקל"ח שמעתי מסיקדוס כי כפי מה שיחסר לאדם ידיעות משאר ההכמות לעומת זה יחסר לו מאה ידות בחכמת התורה כי התורה והחכמה נלמדים יחד וזאת מסל לאדם הנבצר יתכלכל שכלו עד כל הוכל תתלב ועיין ספר הזנות הלצנות שער השזון הנפש דף צ"ג והמשכיל יבין וצוה לי להעתיק מה שאפשר ללשוניו הקדוש מחכמות כדי להוציא זולעס מפיהם וישוטטו רבים ותרצה הדעת זין עמינו ישראל

8) רב ישראל משקלוב, הקדמתו לספר "פאת השלחן" (צפת, תקצ"ו)

סזיכהו להשגת אור כל התורה. צענימיתיה וחליתיה כה אומר כל החכמות כלרכים לתורתינו הקי' וכלולים זה וידעס בולס לחבליהם והזכירם חכמת אלגעצערע ומטולסיס והנדסה וחכמת מוסיקא ושיצחח הרצה הוא הי' אומר אז כי רוצ טעמי תורה וקודות סירי הלויס וקודות תיקוני הזוהר אי"ל לידע צלעדת ועל ידה יכולים צ"ל למות צבלות

9) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד א

תנו רבנן: שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, ושלושים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינונים. גדול שבכולן - יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן - רבן יוחנן בן זכאי. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה, תלמוד, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזרות שוות, תקופות וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסין, משלות שועלים, דבר גדול ודבר קטן. דבר גדול - מעשה מרכבה, דבר קטן - הויות דאביי ורבא. לקיים מה שנאמר להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא. וכי מאחר שקטן שבכולן כך, גדול שבכולן - על אחת כמה וכמה. אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל, בשעה שיושב ועוסק בתורה - כל עוף שפורח עליו מיד נשרף.

10) רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב הלכה א-ב

האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך, ונאמר את ה' אלהיך תירא. והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהו חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלהים לאל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמיד מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו, ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם.